

Ovidius'un 'Aşklar'ı

Fuzuli'yi, Ovidius'un poetik dengi olarak görürüm. Her ikisi de aşk şairi, aşkın büyük şairidir. Aşk acısı Ovidius'ta da vardır ama ruhani değil, bedensel. Ovidius'un 'Aşklar'ının ayırıcı özelliği, aşk hakkındaki görgüsünü değil, deneyimini, acısını dile getiriyor oluşudur.

Anna Karenina, agresif bir epigrafi ile başlar: "İçim nefret dolu, öcümü alacağım." Kutsal kitaptan bir alıntıdır bu. Bir savsözü değil, bir duruşu, bir tavrı dile getirir bu epigrafi. Tolstoy, kime söylemektedir bu sözü; kimden nefret etmekte ve kimden öç almak istemektedir? Benim kanaatim, Tolstoy'un bu sözü kadınlara yönelik söylediğidir: Hepinizden nefret ediyorum, öcümü alacağım. Tolstoy, 'Anna Karenina'da öyle bir kadın tipi yaratır ki, hiçbir kadın, Anna Karenina gibi olamaz. Karenina, aşk uğruna, kocasını, çocuğunu, soylu konumunu terk eder, her şeyini kaybeder.

Anna Karenina'nın tek benzeri vardır; Fuzuli'nin Mecnun'u. Mecnun da aşk uğruna her şeyini, geleceğini ve varlığını kaybeder. Elbette nüanslar var; bu iki yapıtı karşılaştırmalı olarak okumak gerekiyor. Kuşkusuz bizim edebiyatımızın en büyük şairi Fuzuli'dir. Fuzuli aynı zamanda aşkın da büyük şairidir. Bu bakımdan ben Fuzuli'yi, Ovidius'un poetik dengi olarak görürüm. Her ikisi de aşk şairi, aşkın büyük şairidir. Kuşkusuz bu iki büyük şairin aşkı ele alış tarzı ya da aşka bakış tarzları arasında büyük bir fark söz konusudur. Bu fark, her iki şairin içinde buldukları iki farklı medeniyetin bakış tarzından gelir. Platon'un terimleriyle konuşursak Fuzuli'yi, idea'nın içinde yazar, Ovidius ise fenomenin içinden. Şöyle de söyleyebiliriz; Ovidius, fenomenin deneyimini dile getirmektedir, Fuzuli ise deneyimin ne türden bir şey olduğunu bilmeyen bir tür yaşantısızlık içinden yazar.

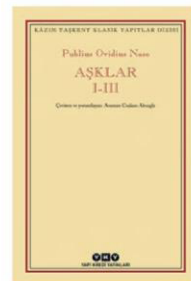
Fuzuli, 'Leyla ile Mecnun'un, metnin yükselmeye başladığı yerde araya girerek şöyle söyler: "Cân verme gam-ı aşka ki aşk âfet-i cândur/ Aşk âfet-i cân olduğu meşhur-ı cihândır./ Sud isteme sevda-yı gam-ı aşkda hergiz/ Kim hasil-ı sevda-yı gam-ı aşk ziyandır." Yani, aşk derdine can verme; çünkü aşk cana ziyandır/ Aşkın can afeti olduğu, cihanda herkese ayandır; aşk derdi sevdasından asla fayda bekleme, çünkü aşk derdi alışverişinin sonu ziyandır." Fuzuli aşk derken, aşktan bedenlerin yaşadığı bir durumu anlamıyor. Dahası aşk bedenden ayrı olarak, ruhani biçimde, aşk acısıyla birlikte yaşanan bir şey. Aşk olunan beden orada değil. Aşk olunan, bir çevrenin, bir etrafın yani bir toplumsallı-

ğın içinde de değil. Aşk, âşık olanın kendi kendine yaşadığı bir şey. İşte bu şey, Ovidius'un yaşadığı dünyada mevcut değildir.

Ovidius'un sözünü ettiği aşk, iki bedenin birbirine duyduğu arzunun merkezinde yaşanan bir şeydir. Mecnun, Leyla'dan başkasını, dahası Leyla'nın hayalinden başka bir şey görmez. Ovidius, sözgelimi 'Aşklar' kitabında, Corinna'yla birlikte, Corinna'nın hizmetçisini de görür ve ister, dahası onunla birlikte olur. Şöyle terennüm eder Ovidius: "Hiçbir aşk o kadar değerli değildir/ ki ölmek olsun en büyük dileğim./ Ölmektir dileğim, hatırladığım zaman senin aldattığını/ ey benim sonsuz felaketim olarak doğan kız!" Ovidius'ta aldatma aşkın doğasında var. Fuzuli'de ise aldatma fenomeni, aşkın doğasında olanaklı değildir.

Aşk acısı Ovidius'ta da vardır, ama ruhani değil, bedensel biçimde; şöyle dile getirir: "Uykudan yoksun ne kadar uzun bir gece geçirdiğimi." Fuzuli'de, Leyla, tekil olanı dile getirir. Ovidius'ta aşk söz konusu olduğunda, kadın veya erkek, tekil değil ve birbirine ait değildir. Aitlik öldürücü bir şeydir. Şöyle söyleyecektir Ovidius: "Caiz olan şey hoş gitmez; caiz olmayan şey, hayli şiddetli bir şekilde yakıp kavurur. (...) Asla aldatmamaya özen gösteren talihi ben neyleyim?/ Ben hiçbir zaman beni incitmeyecek hiçbir şeyi sevmem ki? (...) Eğer herhangi bir kız, uzun süre hüküm sürmek isterse âşığını aldatsın." Ve: "O kadının edasıyla değil, kocasına duyduğu aşkla hoş gitmez."

Ovidius'un 'Aşklar' kitabı, şairin ilk şiir kitabı. Daha sonra, başyapıtı 'Dönüşümler'le birlikte, aşk meselesine devam edecek, 'Aşk Sanatı'nı, 'Kadın Kahramanların Aşk Mektupları'nı, 'Hero ile Leander'i yazacaktır. 'Aşklar'ın ayırıcı özelliği, aşk hakkındaki görgüsünü değil, deneyimini, acısını dile getiriyor oluşudur. ■

AŞKLAR I-III
Publius Ovidius Naso
Çeviren: Asuman
Coşkun Abuagla
Yapı Kredi Yayınları,
2023
120 sayfa.